SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

No. 152. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 11, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го СЕРПНЯ 1993. Ч. 152. РІК C.

КРИМСЬКІ ТАТАРИ БОРЯТЬСЯ ЗА СВОЇ ПРАВА

Симферопіль (УНІАР). — Тут 30-го липня організація кримсько-татарського національного руху ухвалила заяву про владу у Криму. У заяві сказано, що участь кримсько-татарського народу у наступних виборах неприйнятна, оскільки запропоновані варіанти законопроєкту про вибори Верховної Ради Криму передбачають утискування прав кримських татарів. Водночас не передбачено прийняття квоти і не обумовлене право кримсько-татарського народу на вето в парляменті. Кримські татари домагаються права на самовизначення і тільки на таких умовах можуть взяти участь у виборах. Центральна Рада організації Кримсько-татарського народу відстоює право репрезентувати кримсько-татарський народ і вирішувати всі питання тільки через його виборчий орган — Меджліс, керівник якого Мустафа Джемілєв вимагає квоти не менше, ніж третини депутатів, або права вето на антитатарські закони. Верховна Рада Криму з цим не погоджується, покликаючись на те, що переважна більшість населення Криму є росіяни, а татари не становлять третини населення Криму.

В останні дні липня відбулася друга сесія 2-го Курултаю (з'їзду) кримсько-татарського народу з участю 220 делегатів. Були присутні і представники державних органів України, Республіки Крим, департаменту державного комітету з питань національностей Російської федерації, перший секретар амбасади ЗСА в Україні Джан Степанчук, державні діячі з Литви, Туреччини, Румунії, Кипру і Великобританії. Був запрошений і нащадок кримських ханів Анжо Загерай, який працює головним радником турецької амбасади у Великобританії й прибув до Криму з групою телекомпанії Бі-Бі-Сі, котра знімає фільм про історію та сьогодення кримських татарів.

Російське товариство Криму розповсюдило інформацію, що голова Меджлісу М. Джемілєв запросив спадкоємця ханського престолу з метою відтворення Кримського ханства. Сам А. Загерай заявив, що приїхав лише побачити землю своїх предків і ніяких претенсій на престіл не має.

Народний депутат Верховної Ради України Генріх Алтунян у своєму виступі заявив, що питання участи кримських татар у приватизації в теперішніх умовах розгляне постійна комісія Верховної Ради України спільно з представниками Меджлісу.

На з'їзді головним питанням були проблеми повернення на історичну батьківщину кримських татарів, виселених 1944 року. Від 1990 року в Крим повернулося близько 250,000 татарів, однак лише 24,000 родин отримали помешкання, решта 28,000 родин покищо живуть у шатрах та гуртожитках, де немає електрики, водопроводу й опалення. Татарські активісти вбачають вихід із цього становища у зміні кримської територіяльної автономії на кримсько-татарську національну автономію. Курултай, делегати якого називають себе „новими парляментаристами", розглядає Меджліс на чолі з Мустафою Джемілєвим як свій національний уряд. Меджліс вже тепер має свої структури влади: органи національного самоуправління — малі меджліси — в усіх містах і районах, а також комітети сприяння поверненню в місцях висилки.

Перед керівництвом України і Криму постало питання як співпрацювати з Меджлісом, який не визнаний офіційно бо створився не на основі закону про вибори, але претендує на статус державного.

Заступник голови Меджлісу Рефат Чубаров на пресовій конференції для кримської телевізії заявив, що визнання Меджлісу є дуже важливим, бо тільки так можна змусити кримчан вирішувати проблеми кримських татар. Він наголосив, що Росія практично припинила будь-яку участь у сприянні поверненню кримських татар, а Україна, виділивши для Севастополя 238 біл. карбованців, лише 18 біл. призначила для програми повернення кримських татар. „Крим — єдина земля нашого народу. Ми не маємо іншої землі. Але ми за те, щоб усі народи Криму мали однакові права, жили в мирі, згоді і дружбі", — сказав Чубаров.

Привітання другій сесії 2-го Курултаю надіслали понад 30 організацій і представників тюркського світу та організацій ООН. Курултай став помітною подією в житті тюркських народів.

В Бостоні відзначать другі роковини незалежности України

Бостон, Масс. — Тут у вівторок, 24-го серпня ц.р., в годині 12-ій полудня, перед міською ратушею відбудеться піднесення українського національного прапору з відповідною програмою для відзначення другої річниці відновлення незалежности України.

Діючий мейор Томас М. Меніно вже проголосив 24-го серпня 1993 року Українським Днем Незалежности в Бостоні. Зроблено заходи, щоб губернатор Віллям Велд також видав проклямацію.

В Україні

Севастопіль. — Тут відзначується подія, що довгий час перебувала за межами уваги істориків: перемога української фльоти над турецькою 500 років тому.

Тернопіль. — У Шумському районі, поблизу села Кутянка, розпочали працю три вишкільні інструкційні табори: „Золота булава — 1" для дівчат, „Золота булава — 2" для хлопців і „Школа булавна". Організаторами таборів є Таня та Орест Жулинські з Торонто, Канада. Вони прибули в Україну з метою пропагування руху пластунів. Наприкінці першої декади серпня вони плянують провести у Львові велике свято „Пласту".

Мукачево. — Керівникові одного з промислових підприємств зателефонували невідомі і наказали, щоб той в одній з кімнат свого щойно збудованого двоповерхового будинку залишив п'ять тисяч долярів. Якщо він цього не зробить — пригрозили спалити хату. Директор звернувся до міліції, яка зробила засідку на рекетирів. Але за грошима ніхто не з'явився, а наступного дня, коли міліціянти пост зняли, хата згоріла.

У ТЕРНОПОЛІ ВІДЗНАЧИЛИ 50-ЛІТТЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

Тернопіль (Б. Стасів). — Вперше дивізійники в Україні мають можливість святкувати річницю створення Дивізії „Галичина". Святкування почалось у Тернополі 17-го липня в год. 10-ій ранку відправою Служби Божої і Панахиди у греко-католицькій церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, що їх відправили о. Микола Шаварин та о. Володимир Вітовський.

Участь у відправі взяли колишні вояки Дивізії „Галичина", вояки УПА, політв'язні та громадяни міста, серед яких родини тих, що загинули геройською смертю під Бродами у боротьбі з большевицькою ордою. Проповідь під час Служби Божої виголосив священик старшого покоління о. Микола, який пам'ятає часи створення дивізії. Після Панахиди проповідь виголосив священик молодого покоління о. Володимир, яке тільки тепер дізналось про Дивізію „Галичина".

Після Панахиди по вул. Кардинала Й. Сліпого зформувався похід, що пройшов головною вулицею міста Руською, через центр, до домівки Пласту. Попереду дивізійники несли два прапори: національний синьо-жовтий та Тернопільської Станиці Братства кол. Вояків 1 УД УНА, а дальше йшли колишні вояки Галичини, вояки УПА, політв'язні і громадяни міста.

У залі Пласту святкування почалось відспіванням молитви „Отче наш". Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять поляглих і померлих вояків І УД УНА.

Доповідь виголосив голова Тернопільської станиці Богдан Стасів, який зупинився головно на трьох моментах, а саме причині та потребі створення Дивізії „Галичина" у 1943 році, її значення для України і патріотично-громадській праці дивізійників після війни серед української діяспори на Заході.

Другу доповідь прочитав гість з далекої Аделаїди, Австралія, Михайло Доброденько. Вона була немов доповненням хронології подій, зв'язаних з І УД УНА.

З привітанням від вояків-українців Великобританії виступив колишній вояк дивізії Капроцький, що саме перебуває тут як гість Тернопільщини, а також один з чільних націоналістичних діячів Тернополя Оксентій Каменюк та інші.

Після доповідей та вітань виступив тернопільський хор „Заграва" (диригент Володимир Садуляк), що дав концерт у програмі, якого були українські патріотичні пісні.

Закінчилось святкування відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна".

Не зважаючи на протест совєтських ветеранів „Отечественной войны", перше святкування створення Дивізії „Галичина" в Україні відбулось.

Перший Світовий з'їзд дивізійників відбудеться у Львові 14-15-го серпня ц.р.

Стараються заборонити поворот І. Дем'янюка

Вашингтон. — Як інформує агентство Ройтер у вівторок, 10-го серпня, Департамент юстиції ЗСА наполегливо обстоює свою думку, щоб Іванові Дем'янюкові не дозволити повернутися до ЗСА. Департамент уважає, що його служба в нацистських СС ставить його в категорію тих осіб, яким відмовляють в'їзд до ЗСА, не зважаючи на те чи є він „Іваном Грозним" чи ні.

У своїй апеляційній скарзі Департамент юстиції також домагається відкинення рішення трьох суддів в Сінсіннаті, Огайо, які рішили, що І. Дем'янюк має право на поворот до ЗСА. Справу мав би розглядати повний Апеляційний суд ЗСА шостої округи.

Уцілілі кацетники вимагають нової розправи над І. Дем'янюком

Єрусалим, Ізраїль. — Вісім уцілілих кацетниківжидів звернулися з проханням до Верховного суду, щоб Івана Дем'янюка знову судити на підставі нових оскаржень, бо вони твердять, що коли його звільнять, то це буде сигналом прощення нацистських воєнних злочинців.

„Я маю обов'язок перед людьми, яких знищено", — сказав крізь сльози Дов Фрайберг. „Я пам'ятаю, що перед входом до газових камер смерти вони просили 'Боже Ізраїля, скажи світові, що вони тут роблять і пімстися' ". Д. Фрайберг і сім інших були кацетниками у Собіборі, що знаходився на території окупованої нацистами Польщі.

Уцілілі кажуть, що І. Дем'янюк був там одним із членів відділу українських колаборантів. Але про це вони ніколи перед тим не говорили, хоч мали на це сім років часу.

Дбають про безпеку громадян

Запоріжжя (УНІАР). — Тут 6-го серпня розпочала-ся Всеукраїнська нарада працівників карного розшуку. В нараді взяли участь начальники управлінь карного розшуку. Мета наради — випрацювати пріоритетні напрямки праці та посилити майнову безпеку та особисту безпеку громадян України.

Статистика свідчить, що особливу загрозу становить зростання злочинности серед підлітків. У Києві, Одесі, Івано-Франківському, Кіровограді кожний неповнолітній правопорушник на час скоєння злочину ніде не навчався і не працював. Понад 100 дітей, яких затримано за крадіжки в крамницях, їдальнях, буфетах пояснювали свої дії тим, що хотіли їсти. Отже на злочин їх штовхнув голод. Цю статистику оприлюднено на засіданні комісії у справах неповнолітніх при Кабінеті Міністрів України.

ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ СТАНОВИТЬ 22 ДОЛЯРИ

Київ. — Згідно з підрахунками Федерації Профспілок України, місячний прожитковий мінімум однієї людини нині становить 22 ам. дол., а мінімальна заробітна платня в Україні становить лише 8 відсотків цієї суми, тобто менше ніж 2 дол. на місяць. Про це повідомила газета „Українські Вісті" з Едмонтону.

Англія залишить свої війська на Фолкпендах

Лондон. — В неділю, 8-го серпня, в інтерв'ю для мексиканської газети „Соль де Мехіко" англійський прем'єр-міністер Джан Мейджор заявив, що Великобританія збереже свої війська на Фолклендських (аргентинці називають їх Мальвінськими) островах, щоб гарантувати їхні суверенітет.

Як відомо, йдеться про групу островів у південній Атлантиці, поблизу узбережжя Аргентини. В 1833 році вони стали англійською колонією і з того часу через них існують незгоди між англійцями і аргентинцями. В 1982 році суперечка перетворилася у збройний конфлікт, який тривав 74 дні і спричинив декілька сотень людських жертв з обох сторін. Збройна сутичка закінчилася поразкою Аргентини і припиненням аргентинсько-британських стосунків в усіх ділянках.

Однак в останні роки зроблено конкретні кроки до відновлення співробітництва. В 1990 році Лондон і Буенос Айрес обмінялися амбасадорами та налагодили торговельно-економічні взаємини.

Як підкреслив у своєму інтерв'ю Джан Мейджор, англійський уряд продовжує інтенсивно зміцнювати зв'язки з Аргентиною, намагаючись також знайти порозуміння і щодо проблеми Фолкленда. Разом з тим він дав до зрозуміння, що мешканці архіпелагу мають право на замовизначення і збереження так званого „мальвінського способу життя". Як відомо, вони вимагають, щоб їм було надано право самим приймати закони, котрі утверджують їхнє життя, а також мати власні судові органи. „Щоб гарантувати ці права, — сказав Д. Мейджор, — ми мусимо залишити на островах таку кількість війська, яка необхідна для забезпечення захисту інтересів місцевого населення".

У СВІТІ

В ЛІБЕРІЇ ЩОДНЯ від недоїдання вмирає 75 дітей і до 25 дорослих. Тим часом місії благодійницьких організацій покищо діють лише в декількох містах. До далеких сіл вони ще не скоро дійдуть. Згідно з даними представника Міжнародного Комітету Червоного Хреста Пола Банарда, тільки в невеликому містечку Саляме понад 1,000 дітей перебувають на межі цілковитого виснаження. Вони не можуть навіть самостійно ходити. Гострий брак харчів відчувають 200,000 втікачів у південносхідніх районах Ліберії, що межують з Кот-Д'Іввaром.

В СУБОТУ, 7-ГО СЕРПНЯ, Бакінгемський палац, який служить резиденцією для англійських монархів, відчинив свої двері перед загалом. Вперше британці і численні чужинецькі туристи дістали можливість зазирнути у „святая святих" англійських королів, ознайомитися з десятками тисяч творів мистецької галерії, колекціями зброї, давніх меблів, фарфору тощо. За один день Бакінгем зможуть відвідати до 7,000 осіб. Його буде відкрито для екскурсій 35 днів на рік протягом п'яти років. Очікується, що сума від продажу квитків складе до 40 міл. фунтів стерлінгів. Ці гроші підуть на відновлення Віндзорського палацу, який дуже постраждав від пожежі минулої осені.

В ПОНЕДІЛОК, 9-ГО СЕРПНЯ, у столиці Єгипту почалися судові процеси над групою ісламських фундаменталістів, до якої входить 756 осіб. Згідно зі спеціяльним розпорядженням президента Госні Мубарака, суд здійснюють військові трибунали, рішення котрих не підлягають оскарженню. Всі звинувачені належать до терористичної організації, яка несе відповідальність за вбивство президента Анвара Садата. Фундаменталісти мали своєю головною метою повалення світського уряду Г. Мубарака і встановлення в Єгипті ісламської держави на зразок Ірану.

ГОЛОВА РАДИ МІНІСТРІВ Італії Карльо Чампі заявив, що найближчим часом перебере під свою особисту контролю таємні служби країни — для більш ефективного виконання завдань національної безпеки. К. Чампі повідомив, що за останні шість місяців в Італії виявлено 16 закордонних агентів, а також зібрано достатні докази зв'язку між італійськими злочинними угрупуваннями і воєнізованими формаціями, що діють на території колишньої Югославії. Тим часом італійські спецслужби, не займаються оперативною роботою, „воліючи проводити час у бюрах".

В МАЛЯЙЗІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ бойкотування споживчих товарів, виготовлених у З'єднаних Стейтах. Воно започатковане молодечими організаціями країни. Мета бойкоту — висловити обурення з приводу політики подвійних стандартів, що її нібито проводить ЗСА. Лідер малязійського Фронту дії Мохаммед Тагір, виступаючи на мітингу, підкреслив, що Вашингтон „не бажає припинити геноцид щодо мусулман у Боснії і Герцеговині".

ПРЕЗИДЕНТ РУМУНІЇ Іон Ілієску під час перебування з офіційною візитою в Колюмбії заявив, що виступає проти військового втручання З'єднаних Стейтів Америки з метою припинити кривавий конфлікт у Боснії. На думку румунського лідера, вислідом таких дій Вашингтону може стати „виникнення другого В'єтнаму" на території колишньої Югославії. „Треба взяти до уваги, — підкреслив І. Ілієску, — що Боснія і Герцеговина — це не Сомалія". Він нагадав, що під час Другої світової війни Франція змогла протистояти фашистській агресії лише три тижні, а Югославія витримала до кінця війни.

В П'ЯТНИЦЮ, 6-ГО СЕРПНЯ, на сесії парляменту Грузії уряд республіки повідомив про свою резигнацію. Голова Верховної Ради Едуард Шеварднадзе зберіг владу, однак кабінет міністрів на чолі з Тенгізом Сігуа змушений був відійти. За його резигнацію висловилися 127 депутатів і тільки 19 були проти. „Таке рішення, — заявив Е. Шеварднадзе, — дозволить припинити дальшу конфронтацію між урядом і парляментом. Ця ворожнеча завела у глухий кут всі зусилля, спрямовані на виведення країни з економічної кризи".

ЗФОРМОВАНО НОВИЙ УРЯД ЯПОНІЇ

Токіо. — В понеділок, 9-го серпня, після майже сорока років однопартійного правління, новий прем'єр-міністер, лідер Нової партії Японії Морігіро Госокава представив імператорові Акігіто членів свого кабінету, що постав у висліді семипартійного альянсу. Госокава запевнив, що йому вдалося створити найкращий уряд в японській історії, з яким зможе „змінити життя країни". З двадцяти міністерських течок три дісталися жінкам. Вони очолили Бюро в питаннях охорони довкілля, Бюро Економічного плянування і міністерство освіти. Крім цього безпрецедентного кроку, Госокава віддав два міністерські пости незалежним експертам, один із них став міністром юстиції.

Спостерігачі вважають, що Госокава більш-менш задовольнив усі сім партій, що входять до нового політичного альянсу. Однак найбільшу кількість течок дістали представники Соціял-демократичної партії Японії. Для її лідера Садао Ямаги спеціяльно створено пост міністра політичних реформ. Не обійдено увагою й так званих неоконсерватистів, недавніх перекинчиків з Ліберально-демократичної партії, які заснували Партію оновлення Японії. Її лідер Цутому Гата став першим заступником прем'єра і міністром закордонних справ. Представники цієї партії дістали також пост міністра фінансів і начальника Управління національної оборони.

Виступаючи в понеділок на пресовій конференції, новий міністер закордонних справ Цутому Гата підкреслив, що хоч до влади прийшли люди з партій, що мають різну політичну й ідеологічну базу, союзники і торговельні партнери Японії можуть бути спокійними — політика країни залишиться попередньою. Гата особливо підкреслив, що новий уряд буде й далі зміцнювати японсько-американські стосунки.

В найближчі дні Госокава має намір виступити перед парляментом, щоб ознайомити його з програмою реформ. Подібного звіту, згідно з японською конституцією, ніхто не має права вимагати від нового прем'єра. Госокава це зробить, щоб потім уникнути звинувачень в порушенні передвиборчих обіцянок.

В Дітройті плянують відзначити роковини незалежности України

Дітройт. — Об'єднаний комітет УАКР і УККА для відзначення в окрузі Дітройту других роковин відновлення незалежности України підготовляє це святочне відзначення на вівторок, 24-го серпня, о год. 7:30 вечора в приміщенні Українського Культурного Центру у Воррені.

На промовця в українській мові запрошений військовий аташе сухопутних, морських і повітряних збройних сил України при українській амбасаді у Вашингтоні, полковник Ігор Смешко. На промовця в англійській мові запрошений заступник керівника більшости в Конгресі у Вашингтоні Дейвид Боньор.

В програмі відзначення буде також мистецька частина та перекуска.

В АМЕРИЦІ

ЗАКІНЧИВШИ БОРОТЬБУ за схвалення бюджету, президент Билл Клінтон і його дорадники всеціло починають спрямовувати свою увагу на перебудову пляну охорони здоров'я, який сподіються мати готовим за шість тижнів. Головним заходом буде розпочати інтенсивну кампанію, щоб продати громадськості ідею безпечного та загального пляну охорони здоров'я. Дорадники Білого Дому та демократичні стратеги в Конгресі плянують цю кампанію провести іншим способом, як це було зі справою бюджету. Тут на їхню думку мусить бути підтримка обидвох партій, щоб успішно переконати населення у його користях. Кампанію вже таки розпочато і за кілька днів кожний почує про „Клінтоновський плян безпеки здоров'я: Охорона здоров'я завжди".

У НЕДІЛЮ, 8-ГО СЕРПНЯ, в Сомалії було вбито чотирьох американських вояків, коли вони наїхали на зумисне підкладену міну, а після вибуху напасники ще й обстріляли інших вояків. Президент Билл Клінтон заявив, „що відповідні потягнення" буде зроблено проти винних, а деякі високопоставлені члени Конгресу уважають, що ЗСА мусять переоцінити свою участь в Сомалії. Із смертю цих чотирьох ЗСА втратили вже 12 вояків з свого контингенту миронoсних сил Організації Об'єднаних Націй в Сомалії від минулого грудня, коли ЗСА розпочали допомогову акцію, щоб врятувати тисячі сомалійців від голодової смерти.

НОВІ НИЗЬКІ ВІДСОТКИ дають можливість багатьом домовласникам перефінансовувати свої позички затягнуті на купівлю житлових будинків і в цей спосіб заощаджувати. Заощадження не полягають у багато менших місячних платностях, а радше у можливостях сплатити цілу позичку впродовж коротшого часу на нижчих відсотках.

КОЖНОГО РОКУ ГОЛЛИВУД старається на літній сезон створити кілька фільмів, які зуміли б своєю популярністю здобути більшу, як звичайно, кількість глядачів і в той спосіб заробити гроші. У цьому літньому сезоні Голливуд, на думку критиків, перестарався і добрими фільмами виявилися: „Втікач" у головній ролі з Гаррісоном Фордом, „Сходяче сонце", з Шаном Коннері, „Фірма", в якому головним героєм є Том Круз, „На лінії пострілу" з Клінтом Іствудом і дитячий фільм „Джурасік парк".

КОЛИШНІЙ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ Ден Квейл повідомив, що плянує очолити фірму фінансових послуг з осідком у Індіянополісі у стейті Індіяна та розглядатиме в той самий час можливості кандидатури у президентських виборах 1996 року. Від січня, коли він залишив своє становище віцепрезидента, Д. Квейл виголосив цикл доповідей по цілій країні, а тепер працює над книжкою про свої чотири роки на становищі віцепрезидента ЗСА.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Успіх генерала Морозова

Міністер оборони України, генерал-полковник Костянтин Морозов це — без образи всіх інших членів Уряду — чи не найкращий фахівець свого ресорту, найбільш зорганізований, свідомий своїх завдань, репрезентативний, діловий. Його відвідини у минулому тижні у Вашінгтоні знайшли відгук в усій поважній американській пресі і всі вони стверджували поважний успіх тих відвідин. Ось так, наприклад, один із найкращих ілюстрованих тижневих журналів, „Ю.еС Нюз енд Ворлд Репорт" з 9-го серпня ц. р., у статті „Україна і бомба", виявляючи першорядне знання відносин в Україні та всього Сходу Европи, надзвичайно прихильно висловлюється про ці відвідини генерала. Він стверджує, наприклад, що у тому часі, тиждень раніше, відвідини голови Верховної Ради Білорусі Станіслава Шушкевича не звернули нічиєї уваги — відвідини генерала Морозова натомість стали поважною політичною подією. Названий американський журналіст найбільше цікавиться проблемою стаціонованої в Україні нуклеарною зброєю але покликається на ближче неназваного високого урядовця, який заявив, що не можна дивитися на Україну тільки як на „депозитора" нуклеарної зброї, а як важливий геополітичний чинник в Европі. І цей американський журнал називає такий підхід — „правильними словами".

Ми вже згадували на цьому місці пресовий комунікат англійського аґенства Ройтера, який інформував, що у розмовах генерала Морозова в Пентаґоні говорилося навіть про можливість спільних маневрів збройних сил ЗСА й України. Коли йдеться про якість ґарантії безпеки для України, як передумову знівечення українського нуклеарного арсеналу, то „Ю.еС Нюз енд Ворлд Репорт" також виключає можливість якихсь таких реальних ґарантів. Зате передбачає тісніші взаємини ЗСА й України, які автоматично даватимуть Україні безпеку. Водночас признає, що скарги України на ворожі жести Росії не є виявом якоїсь манії переслідування. Наводить конкретні приклади: виразну пересторогу на адресу Польщі, щоб вона не в'язалася тісно з Україною, на вислів одного російського дипломата, що українська державність є „переходовим" явищем, і на відому резолюцію російського парляменту про „приналежність" Севастополя до Росії. Закінчується цікава стаття апелем президентів до Леоніда Кравчука й Боріса Єльцина — далі компромісово полагоджувати спірні справи.

З оцієї статті в американському журналі вперше довідуємося, що вчасною осінню цього року президент Билл Клінтон має відвідати Україну, після того, як переведе конференцію на вершинах з Єльцином у Москві. На превеликий жаль, українська громада в Америці не має за президентури Билла Клінтона подібних зв'язків з державною верхівкою, як їх мала за президентури Джорджа Буша. Тому дуже трудно ставити будь-які прогнози про характер і реальне значення цієї президентської візити у Києві. Очевидно, Президент, Уряд і все українське суспільство вітатиме президента ЗСА, вважаючи за честь — гостити його. Відвідини Дж. Буша 1-го серпня 1991 року у Києві і його промова із нефортунним зворотом про „самогубний націоналізм" не були світлою подією. Але Джордж Буш швидко потім признав свою помилку й вибрав правильний шлях — визнавши державність України, дармащо його державний секретар Джеймс Бейкер до кінця свого урядування ставився до України, як до другорядної країни.

У політиці завжди вирішну ролю грав силовий чинник, — сила даної країни — збройна, промислова, своєю адміністраційною структурою. Генерал Морозов репрезентує мілітарну силу України, — вона ще квола, — все ж вже така, з якою ЗСА рахуються.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Альжиру Ахмед Бен Белла повернувся на батьківщину після однорічного добровільного вислання в Женеву. Про це повідомили представники очолюваної Бен Беллою партії Рух за демократію в Альжирі. Щоправда, ще ніхто не знає, з якими намірами і на який час він повернувся. Як відомо, керівники альжирського Фронту соціялістичних сил Госін Аїт Ахмед від 1992 року також перебуває у вигнанні в столиці Швайцарії.

Іван Кедрин

МІСІЯ АМБАСАДОРА

Амбасадор будь-якої держави акредитований у будь-якій чужій країні не веде власної політики. Він обов'язаний діяти згідно із доручення свого уряду, бути офіційним зв'язковим, складати звіти своєму урядові та бути речником бажань його в усіх контактах з урядовими і громадськими колами даної чужої країни. Від особистого хисту, зручности, ініціятивности і роботящости амбасадора залежить, чи і як він виконує свою місію. Він може бути тільки урядовцем, обсерватором, обмежуватися до офіційних контактів, але може стати також популярним, загальношанованим дипломатом, справжнім приятелем цієї країни, до якої його вислано, може своїми зв'язками робити велику прислугу рідній державі і заслужити собі довір'я своїми інформаціями і порадами.

Роман Попадюк увійшов в історію України, як перший амбасадор американської великодержави. В Україні й українській діяспорі були різні відгуки на призначення Р. Попадюка на пост амбасадора у Києві. Це був безумовно прихильний супроти України жест президента Джорджа Буша, що він вибрав відносно молодого віком американського дипломата українського роду на першого репрезентанта ЗСА. Найбільшим позитивом цієї номінації була — мова.

Коли в Українському Інституті Америки у Ню Йорку відзначали Р. Попадюка, як Українця Року, він у промові навпів жартома, навпів поважно згадав, що добре американцеві знати бодай дві мови. Знання української мови допомогло йому осягнути становище амбасадора. Як теж вможливило йому розмовляти з президентом Леонідом Кравчуком чи міністром оборони генералом Костянтином Морозовим без перекладача, читати українську пресу, легше і краще бути в курсі всіх політичних чи культурних справ в Україні.

30-го липня цього року Р. Попадюк закінчив свою місію, з якої відкликав його новий Президент Америки. „Свобода" 4-го серпня інформувала про офіційні прощальні візити Попадюка у Президента Кравчука і міністра закордонних справ А. Зленка. Якщо однорічний період урядування Р. Попадюка в Україні не зазначився якимсь особливим позитивним фактом, то винен у цьому холодний підхід до України президента Джорджа Буша і його державного секретаря Джеймса Бейкера.

Хоч сталінський путч у Москві у серпні 1991 року захитав віру у Росію, як ґаранта миру і безпеки на Сході Европи, проте ввесь минулий рік потопав у передвиборчій пропаґанді — із шкодою для активної закордонної політики ЗСА, тим паче, що одним із головних закидів, що їх пропагував Билл Клінтон, було ніби легковаження внутрішніх справ Бушем. Міжнародна ситуація виключає політику ізоляціонізму: Сомалія, Гаїті, Близький Схід, Боснія — включно із щораз новими несподіванками у Москві силують державну верхівку займатися і тими справами. В останньому часі проявився деякий зворот політики ЗСА в сторону України: видимим знаком цього звороту були відвідини генерала Костянтина Морозова у Вашінґтоні; запросив його секретар оборони Лес Еспін. Призначення нового амбасадора на місце Романа Попадюка може кинути деяке світло на становище ЗСА за президентури Клінтона. Чуємо, що той амбасадор вже призначений, але ця вістка офіційно не потверджена.

Однаково важливе значення для України має амбасада України у Вашінґтоні, як і амбасада ЗСА у Києві. Приходиться повторити висловлене вже у „Свободі" твердження, що відвідування послом України українських громад із стереотипними патріотичними промовами — не приносить ніякої користи будові української держави. Місія амбасадорів України у Вашінґтоні і столиці Об'єднаних Націй в Ню Йорку — не обмежується тільки до офіційних репрезентаційних функцій. Але не було історичних умовин виховати кадр рідних дипломатів — це одна з проблем сучасної України.

Стефан Вельгаш

Думаєте купити хату?

Якщо ви думаєте купити дім або про перефінансувати існуючу позичку, тоді напевно хочете зробити правильне рішення. Щоб це зробити — ви повинні собі поставити деякі питання.

Ціла процедура купна власного дому переважно починається з рішенням, яка хата якраз підходить до вашого стилю життя? Чи думаєте купити нову хату, чи може стару хату? А, Може думаєте про купно „кондомініюму"? Поза цими важливими питаннями стане перед вами питання про гроші.

Кожний купець знає, що є декілька дуже важливих фінансових та особистих питань, які конечно рішити перед вибором власної хати. Наприклад, одне з важливіших питань — це яку суму грошей можете собі дозволити на таку хату?

Правильна відповідь на це трудне питання залежить дуже від рівня суми місячної рати за гіпотечну позичку. Переважно кажуть, що добре триматися такої формули, а саме: що місячна рата гіпотечної позички не повинна бути вища від 28 відсотків вашої місячної платні. Треба запам'ятати такі додаткові рахунки: податки місцеві, забезпечення хати, огрівання, електрика, вода та будь-які кошти потрібні на ремонт хати.

Звичайно, також треба врахувати різні кошти пов'язані з процесом закриття цієї позички — як наприклад: правники, перевірка стану хати, „априйзел", перевірка власности 'тайтел', та можливі відсотки за позичку 'пойнт' або 1 відсоток позички, що будь-яка фінансова інституція може вимагати від купця.

Є такі купці, що цілковито збаламучені висотою коштів хати, і вони часто втрачають перспективу про найбільш важливі питання. Більшість купців шукає професійної поради щодо цих важливих питань. Дуже часто купцям радять, що околиця хати — це дуже важливе питання. Кажуть також, що важливо чи даний дім знаходиться близько церкви, школи, місця праці, крамниць та головних доріг.

Ще друге важливе питання, яке треба поставити перед собою, коли ви шукаєте за хатою: від кого краще позичити гроші, під якими умовами і т. д.? Раз купець рішить, яку хату, котру околицю, скільки може собі позволити позички і в кого краще позичити, щойно тоді купець готовий починати пошук за порядною хатою.

Якщо ви думаєте про купно власного дому, або перефінансування існуючої позички, тоді ви повинні добре перевірити, що властиво різні фінансові інституції обіцюють вам. Коли шукаєте за гіпотечною позичкою — ви повинні конечно подумати про Український Народний Союз. УНСОюз уділяє своїм членам в Канаді і Америці гіпотечні позички тільки від одного до триродинного дому, де живе власник.

УНСоюз уділяє гіпотечні позички для потреб своїх членів і уділяє такі відсотки, які конкурують з відсотками у вашій околиці. УНСоюз вже довгі роки уділяє гіпотечні позички своїм членам, а це рівнож підсилює нашу громаду. Представники УНСоюзу є готові допомогти вам рішити, яка вам потрібна позичка на базі вашої фінансової ситуації.

Щоб дістати більше інформації про гіпотечні позички, аплікацію для отримання позички, або про членство, то проситься зв'язатися телефонічно на число (201) 451-2200 або 1(800) 253-9862 (поза Ню Джерзі).

Микола Руденко

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ СКОРБОТИ

Читачі „Свободи" не раз і не двічі брали участь у збиранні фондів на допомогу тій чи тій організації в Україні. Сподівання на грошову підтримку діяспори серед письменників та журналістів стало ледве не традицією. Інакше поставилася до цієї проблеми редакція мартирологу, що дістав трагічну назву „З порога смерті". Її колектив вирішив видати якийсь початковий тираж, розпродати його й на виручені фонди розбудовувати видавничу справу далі. Саме тут і мені випало ознайомитися з першим томом цього капітального видання. Книга мене потрясла і своїм трагічним змістом, і високою людяністю, що визначала форму подачі документального матеріялу. Я не звик у своїх працях вживати довгі цитати, але на цей раз відступлю від правил. Ось читайте:

„Суботнього ранку 19 липня 1941 року до ошатного помешкання в центрі Звенигородки, де після інсульту оклигував під опікою хатньої робітниці і приймного сина-підлітка академік Кримський, завітав у супроводі місцевого міліціонера діловитий на вигляд молодик у цивільному. Просто з порога прибулий повідомив, що, зважаючи на несприятливий перебіг бойових подій на фронтах, уряд республіки виніс спеціяльну ухвалу про негайну евакуацію в глиб країни Академії Наук, і ось він, молодший лейтенант Гусєв, прибув сюди, щоб допомогти світової слави відомому вченому Агатангелу Кримському якнайшвидше дістатися до Києва, звідки його переправлять далі на схід.

— Про що клопочетеся, славний чоловіче? — гірко всміхнувся в ліжку вимучений недугою господар. — Хіба не бачите, я майже зовсім сліпий і напівспаралізований. В моєму становищі про смерть годиться думати, а не про евакуацію.

— Але ж усі київські академіки вже виїхали до Башкирії.

— То й хай собі їдуть. А моє місце — в Звенигородці.

— Я оперуповноважений комісаріяту держбезпеки, змушений вас офіційно попередити, — нараз змінив тональність розмови нечеканий гість, — що наказ керівництва виконаю навіть всупереч вашій волі.

По тривалій паузі Агатангел Юхимович байдуже махнув рукою:

— Що ж, коли не бажаєте рахуватися з моїми намірами, незважаючи на те, що я орденоносець, заслужений діяч науки, чиніть як знаєте... Після хапливого прощання з домочадцями академіка на ковдрі винесли на вулицю, вмостили в авто, і він у компанії з мовчазним супровідником вирушив у дорогу. Надвечір, щасливо уникнувши зустрічей з „месершмітами", що буквально прасували кулеметним вогнем шляхи Придніпров'я, дісталися до задимленої від пожеж столиці України.

Яке ж було здивування Агатангела Юхимовича, коли молодший лейтенант Гусєв приправив його не на київську квартиру по вулиці Малопідвальній ч. 3, а в одиночну камеру спецкорпусу внутрішньої тюрми НКДБ. Хіба ж міг уявити вчений, що його заарештовано в справі так званих „маститих", яку єжовські „ангели смерті" тужилися скомпонувати ще 1938 року?"

А 26 січня 1942 року було складено акт про те, що цього дня сержант безпеки Сєткін, начальник банної частини лікар Ібраґімова та черговий фельдшер Нефедов „оглянули труп ув'язненого Кустанайської загальної тюрми ч. 7 НКВС Казахської РСР Кримського А. Ю., 72 роки, померлого 25 січня 1942 року о 1 год. 30 хвилин дня. Хворий ув'язнений поступив з етапу 30 жовтня 1941 року із Харкова в дуже тяжкому стані виснаження і одряхління організму, зі змінами в серцево-судинній системі... Хворий не міг ходити і вставати без сторонньої допомоги..."

Чиє серце не здригнеться в болісних судорогах при читанні цих нещадних рядків? А йдеться ж про півтори сотні письменників і найвидатніших літературознавців — елітарний цвіт нації, її гордість і славу. До того ж це тільки початок роботи. Упорядник мартирологу, майстер документальної прози О. Мусієнко опрацював зібраний матеріял іще на шість томів, де мають бути виписані не менш трагічні долі.

Подаю короткий виклад програми видань благодійного Фонду „Мартиролог України": том перший — „Мартиролог українського письменства"; том другий — „Мартиролог української культури"; том третій — „Мартиролог української науки"; том четвертий — „Чорні тюльпани" (Афганський мартиролог України); том п'ятий — „Мартиролог українського духовенства"; том шостий — „Мартиролог українського вояцтва"; том сьомий — „Кати України" (найбільші злочинці перед Україною від Джинґіс-хана до Володимира Щербицького).

Коли я ознайомився з першим (пробним) томом, то порадив упорядникові надіслати якусь кількість на адресу Українського Народного Союзу. Це й було зроблено понад півроку тому. Та ось я прибув до ЗСА й з подивом довідався, що із

(Закінчення на стор. 3)

Віра Вовк

Дощ

Пні стікають липким сонцем,
в'ялість несе міцно часм,
Море відгонить лусками риб.

Часом б'є просто з неба дощ
Ритми муринського бубна,
Проходить наскрізь ліп'янки,
І стежка кривавить, як жила.

Діти з худими обличчями
Ждуть сумирно на сонце немилосердне,
Що сее їм папаї й банани.

Папужа зелень по дощі,
Веселка кільцем довкола сонця.
Дерево сипле червоно-чорну квасолю
На довгі низанки дітям.

(„Чорзаступиції, 1961)

Мирослав Семчишин

ОСВІТА І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

II

У цьому підрозділі нашої теми не буде мови про започатковану Миколою Хвильовим у середині 20-их років великої дискусії з „культурниками" комунопартійного забарвлення, що орієнтувались на Москву. („Яка ціль української культури? Навіщо вона твориться і кому вона потрібна"). А мова буде про цікаву і рідкісну, прилюдну дискусію на форумі 12-ої конференції УНД Програми над пляном-проспектом видання Академією Наук України великої „п'ятимової (кілька тисяч сторінок) ілюстрованої „Історії Української Культури (ІУК). Ознайомити учасників конференції з цим проспектом, опрацьованому у 144-сторінковій брошурі, продискутувати його і вислухати зауважень і думок представників української діяспоральної науки, — ось що було ціллю поїздки на конференцію і п'ятичленної групи академіків, безпосередньо заанґажованих (члени редколеґії і автори) у запланованому виданні. Очолював цю групу академік П. Толочко (відомий археолог і перший заступник президента АН Б. Патона і академік Г. Веpвес, історик.

У вступному слові між іншим читаємо:

Пропонована читачеві праця — наслідок тривалих зусиль вчених суспільствознавців АН України над виробленням загальної концепції української національної культури від її витоків до наших днів. У травні 1989 року, з огляду на важливість цієї проблеми і зростання національної самосвідомости суспільства, Президія АН прийняла рішення про створення фундаментальної Історії української культури у п'яти томах...

У березні минулого року (1991 року перший варіянт цього проспекту ... було обговорено з участю представників наукової громадськости Києва, Львова, Москви та ін. Було висловлено ряд слушних зауважень щодо самої концепції монументальної праці, а теж теоретико-філософського осмислення багатовікового матеріялу... Редакційна колеґія прийняла рішення про допрацювання у світлі зауважень пляну-проспекту і робочих плянів дослідження, і підготувала їх для широкого обговорення науковою громадськістю України і діяспори.

У вступному розділі плян-проспекту йде загальний розгляд дотеперішніх досліджень і публікацій про українську культуру, огляд різновидних можливостей її досліджень і уточнення, що буде провідним мотивом в опрацюванні того монументального видання. „Підсумовуючи сказане — читаємо там — можна констатувати що дослідження історії розвитку духовної культури українців повинно включати принаймні три головні аспекти:) ідейно-змістовний, еволюцію світоглядної моделі народу..., розвиток уявлень про людину, її діяльність, ідеали..., становлення і зміни етичних і естетичних поглядів; 2) інституціональний принцип, тобто дослідження установ, форм і засобів, що забезпечують організацію культурного життя; 3) структурний (історичні типи і форми культури). У „Висновках" підкреслено, що „Українську культуру треба розглядати як цілісну систему і її ролю у формуванні національної свідомости і відзначити духовну творчість українського народу в контексті світової культури.

Робочий плян передбачає видання „Історії української культури" у п'яти томах за такою схемою: том I — Історія культури давнього поселення України, Київська Русь; том II — XIII сторіччя — до першої пол. XVII сторіччя; том III — XVII—XVIII сторіч; том IV—XIX сторіч; том V — Україна XX сторіччя.

Крім головної (загальної) редколеґії, очоленої президентом АН академіком Б. Патоном, у склад якої входить 30 осіб, створено редколеґії для окремих томів (від п'яти до семи осіб), разом 34 співробітників. Таким чином загальна кількість членів редакції Історії УК становить 64 особи. Крім них до праці залучено 180 авторів, не включаючи великого технічного персоналу. Між членами головної редколеґії подибуємо декілька нам відомих прізвищ (з України) як от: О. Пріцак (пенсіонер Гарвардського університету, тепер постійно є Києві, де очолює Інститут сходознавства ім. А. Кримського Академії Наук), Я. Ісаєвич, Олесь Гончар, І. Дзюба, М. Жулинський, Борис Олійник, В. Русанівський. З діяспоральних науковців-дослідників до цієї групи входять: Ігор Шевченко, Франк Сисин, Ярослав Пеленський, з Канади, Б. Кравченко, Олег Ільницький і з Франції Т. Вирста.

У заступстві проф. Пріцака, який не зміг взяти участи у конференції і бути головним референтом згаданого пляну-проспекту, виступив акад. П. Толочко і коротко з'ясував ґенезу цього задуму видати такого саме великого формату історію української культури, підготовчу працю над нею, підкреслюючи притому вагомість її і велику потребу у житті сучасної державно-відродженої України. „Як не ми — то хто, і як не тепер — то коли"? наголошував він, зупиняючись над кількома аспектами цього великого проєкту. Доповнив його другий чільний співчлен президії редколеґії, історик, акад. Д. Вервес. За його словами, задум чи ідея видати велику об'ємом науково і всебічно опрацьовану історію УК, зродилася ще в половині 80-их років, як частина великого проєкту ЮНЕСКО, цієї міжнародної організації ООН, що збиралась видати історію культур усіх слов'янських народів. Але, тоді підкреслив доповідач, „ми ще не були готові" взятись за таке велике і відповідальне діло. Українська підсовєтська наука не мала ще випрацьованої концепції рідної національної культури, бож тоді проходив в Україні послідовний процес заперечування і нищення будь-яких проявів самобутньої української культури. Тепер, в умовинах української незалежности і державности, довершити таке діло не тільки можливо, але необхідно. В результаті трирічних підготовчих студій, дискусій і всебічної аналізи задуманого проєкту, випрацьовано плянпроспект, узгіднений із схемою виробленою колами ЮНЕСКО і остаточно оформлено у виді брошури, яка має стати основою для проведення дискусії над цим проспектом.

Закінчення буде.

Досягнення нашої молоді

Д-р С. Палидович

Наша громада збагатилася ще одним талановитим професіоналістом з ділянки „оптимології" (очних недуг) д-ром Северином Б. Палидовичем, який відкрив свою практику у Westfall Professinal Plaza, Route 209, Milford, Pa., в сусідстві стейтів Ню Йорк і Ню Джерзі.

Згідно з повідомленням у пресі президента Мерсі Комюніті шпиталю Томаса Мокляра, дирекція і співробітники цього шпиталю в Порт Джервіс, Ню Йорк, з радістю та ентузіязмом привітали молодого хірурга, спеціяліста очних недуг, який є прикріплений до цього шпиталю.

Не менше радіє велика українська громада, розкинута в Кетскільському підгір'ї, як Ґлен Спей, Елленвіль, Кергонксон та інших міст, не тільки тому, що він — українець, а також, що тут буде висококваліфікована професійна сила, якої тут дошкульно бракувало.

Д-р Северин — син громадського діяча і визначного педагога Северина і Ольги Палидовичів, мешканець м. Кліфтону в Ню Джерзі. Він з відзначенням закінчив народну і середню школи і поступив на вищі студії до відомого Бравн університету. Там з великим успіхом закінчив студії біології і бизнес Менаджменту. Медичні студії завершив докторатом на медичному факультеті стейту Ню Джерзі, а медичну практику, так званий „Інтершіп" — у відомому St. Barnabas Medical Center в Ню Джерзі.

У процесі студій, завдяки своїм здібностям та працьовитості, д-р Палидович осягнув спеціялізацію складної і прецизійної хірургії способами найбільш модерної технології. Як пише в медичному журналі Мoклер, д-р Палидович є експертом досягнень модерної оптичної хірургії і технології включно з пластичною хірургією.

Крім згаданих досягнень, д-р Северин опублікував багато праць на медичні теми зі своєї професії. Молоде подружжя д-ра Северина і Марії Бет Господь обдарував сином Северином Олександром, що було незмірною радістю для дідуся Северина та прадідуся Мирослава побачити свого „престолонаслідника". Будучи вихованим у патріотичному домі і національному дусі, д-р Северин як справжній український пластун, завжди підкреслює, що говорить до свого сина тільки українською мовою.

Крім професійних досягнень, ім'я д-ра С. Палидовича відоме в пластовому житті та в спортовому світі. Він був капітаном футбольної дружини в Бравн університеті, непересічним лещатарем та любителем тенісу, гольфа і відбиванки. Як у спорті, так і науці, завжди втішався успіхами та без труднощів зі своїм довкіллям нав'язував зв'язки. Це він вже зумів зробити у своєму шпиталі в Порт Джервіс, твердить президент Мoклер.

Мододому д-рові С. Палидовичеві бажаємо багато здоров'я та радости із здобутого щастя, яке він зумів відшукати сам в собі, а його батькам висловлюємо найбільше признання за їх труд і працю у вихованні справжнього українця.

І. Буртик

Братство Карпатських Січовиків

З огляду на смерть голови Центрального проводу Братства Карпатських Січовиків св. п. д-ра Василя Вереша, який упокоївся 15-го травня, похоронений з участю Єпископа Василя Лостена 18-го травня 1993 року, Центральна управа Братства відбула 10-го липня ц. р. Надзвичайне засідання в Торонто, Канада, з участю 15-ох членів управи. Заступник голови Братства КС проф. Михайло Пап відкрив засідання, вшановуючи пам'ять св. п. д-ра Вереша хвилиною мовчанки. Члени Управи одноголосно затвердили вибір д-ра Михайла Папа на голову Центральної управи Братства КС. Д-р М. Пап був вибраний 25-го листопада 1988 року на Світовому З'їзді Карпатських Січовиків в Торонто першим заступником голови Братства.

Заступниками голови затверджено Юрія Гвоздулича і Теодора Сидора. Організаційним референтом і керівником Фонду Допомоги Братства є і надалі інж. Олександер Палаташ. Скарбником затверджено Петра Баєра. Генеральним секретарем (почесним) залишається Василь Тимко, а діловим секретарем — Іван Дувалко. Англомовним секретарем залишився д-р Володимир Росоха. На пресового референта вирішено запросити д-ра Романа Голіята. Контрольну комісію Братства і далі очолює інж. Юрій Шанта. Всі інші члени Управи, капеляни і почесні члени, вибрані на Світовому З'їзді Братства КС в листопаді 1988 року, залишаються шанованими членами проводу Братства.

На засіданні управи Братства вирішено важливі справи:

1) Провід Братства Карпатської Січи зробить всі можливі заходи, щоб черговий світовий з'їзд відбувся у травні або вересні 1994 року в Хусті, колишній столиці Карпато-української держави, яка в 1991 році нарешті стала на віки вічні частиною вільної соборної української держави.

2) Побудувати в Хусті величавий пам'ятник поляглим карпатським січовикам, які не жаліли віддати своє життя в обороні чести і свободи українського народу.

3) Допомогти інвалідам-січовикам дожити свого віку без турбот, знаючи, що вдячні земляки Срібної Землі не забули про них.

Для здійснення цих плянів створено Фонд Допомоги Братства Карпатських Січовиків. Імена всіх жертводавців будуть вписані на пам'ятнику поляглим героям. Не повинно бракувати на списку ані одного з нас, що ще залишилися в живих і були свідками тих історичних подій 1939—45 років.

Провід Братства Карпатських Січовиків апелює до сумління всіх колишніх карпатських січовиків і симпатиків Срібної Землі в діяспорі і Україні, щоб зголосилися і подали свої думки і зауваги щодо з'їзду і пам'ятника. Хочемо вірити, що цей наш апель знайде підтримку і у висліді наші земляки вишлють, по своїй спроможності, пожертви на згадані проєкти.

З приємністю і невимовною гордістю повідомляємо українську громаду, що наш земляк, довголітній генеральний секретар Братства Карпатських Січовиків з Торонто вже задеклярував 75,000 кан. дол., колишній голова Братства д-р В. Вереш — 5,000 ам. дол.

За Центральний провід
Братства КС
д-р Михайло С. Пап

Адреса: Dr. Michael S. Pap, 5512 Sheldon Rd. Cleveland, Ohio 44124.

Похорон св. п. д-ра А. Фіґоля у Мюнхені

Св. п. д-р Атанас Фіґоль

У суботу, 31-го липня ц. р., відійшов у вічність на 85-му році життя у мюнхенській лічниці проф. д-р Атанас Фіґоль, професор і колишній ректор УТГІ, член Управи НТШ в Европі, довголітній член редакції „Енциклопедії українознавства", колишній голова Демократичного Руху, колишній голова ВО УНРади, визначний пластовий діяч. Покійний був співзасновником Фундації „ЕУ", керівником видавництв НТШ — „Молоде Життя" і „Книга", редактором „Вістей із Сарселю", відомим суспільним і молодечим діячем.

Заупокійну Службу Божу відслужили у середу ввечорі 4-го серпня, в катедральному храмі Святої Покрови УКЦ у Мюнхені. Очолив її о. прелат Й. Джуджар в сослуженні о. Е. Гарабача та отців У. Луцького і С. Кияка з України. Серед парафіян і приятелів місцевої громади, що віддали шану покійному, були провідні колеги — члени НТШ, професори і студенти УВУ, в тому числі колишній ректор проф. д-р Т. Б. Цюцюра та новий ректор проф. д-р Роман Дражньовський, а також представники суспільних організацій та пластуни.

Похорон д-ра А. Фіґоля відбувся в четвер, 5-го серпня, о год. 10.30 на українській частині цвинтаря Вальдфрідгоф при численній участи громади, колеґ, професорів з НТШ, УВУ, УТГІ, студентів та молоді. У каплиці Панахиду відслужили згадані вище отці з участю хорового супроводу. Від Владики Платона Корниляка, отців, сестер і громади прощав покійного о. прелат Й. Джуджар, який згадав про діяльність покійного як науковця та висловив співчуття синові і родині.

Над відкритою могилою прощали покійного: від НТШ в Европі і УВУ проф. д-р А. Жуковський, від Наукової Ради і НТШ в ЗСА проф. д-р Л. Рудницький, від Дому Української Науки і УТГІ — проф. д-р Ю. Дембський, від колишніх студентів празьких часів та ВО УНРади в екзилі д-р І. Жеґуць, від місцевої громади (ЦПУЕН) — Ст. Костюк, від Пласту в ЗСА — проф. д-р М. Лабунька, від Пласту в Німеччині — Ірина Козак, а від пластового куреня „Лісові Чорти" — І. Керестіль. Пластуни цьогорічного пластового табору в одностроях вшанували і попрощали покійного пластовими піснями. Останню шану покійному віддали дуже численно громадяни Мюнхену і околиць (понад сто учасників).

Вшанували покійного вінками: від сина Юрія та його дружини Бриґіти; від Наукового Товариства ім. Шевченка і співробітників; „Від друзів спільної мандрівки" — Софія; „Останнє прощай" — Пласт в Німеччині, „Незабутньому працівникові Дому Науки" — Дім Науки; УВУ, УТГ; „Невтомному громадському діячеві" — Управа ЦПУЕН.

В родинній трапезі, яка відбулася в ресторані, взяло участь понад 30 осіб.

Похоронений на гостинній баварській землі.

Д-р Б. Кузь

Енциклопедія...

(Закінчення зі стор. 2)

отриманих примірників продано лише... два. І це, не зважаючи на те, що УНСоюз підтримав мартиролог і газета „Свобода" не раз повідомляла про його продаж.

Передовсім визнаю власну провину: я мусів бодай стисло пояснити читачам зміст і значення мартирологу, а також повідомити, що, купуючи книгу, українці діяспори долучаються до великої національної справи. Друга помилка полягає в тому, що продажна ціна книги виявилась надміру високою. Гадаю, що цією заміткою я виправлю свою помилку. Друга помилка також виправлена: ціна мартиролога зменшена на третину.

Письменники України — жертви сталінських репресій

Випуск перший

Київ
«Радянський письменник»
1991

З невимовним болем у серці повідомляємо, що з волі Всевишнього дня 28-го липня 1993 року, після довгої хвороби пістряка, заосмотрений найсвятішими Тайнами, відійшов у вічність у Монтреалі, Канада

бл. п.

Степан Почаївський

народжений 26-го червня 1916 р. у Львові.

Свої дитячі літа провів у Гаях Вижніх біля Дрогобича. На 15-му році життя повернув до Львова, щоб продовжувати навчання.

В 1948 р. еміґрував до ЗСА, а біля 1950 р. переїхав до Канади. Тут на університеті Мек-Ґіл успішно закінчив технічні інженерські курси. Був основником і президентом інженерської фірми рисовників.

Панахиду відправлено в суботу, 31-го липня і в неділю, 1-го серпня 1993 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні А. Далера при вул. Оґільві ч. 781.

Похоронні обряди, що їх відслужив Всч. о. Петро Двірник, відбулися в понеділок, 2-го серпня 1993 р. о год. 11:30 в церкві св. Архистратига Михаїла, а тлінні останки похоронено на цвинтарі Кот-де-Неж.

Залишився у глибокому смутку:

СЛАВКО, АНАСТАСІЯ, МИХАЙЛО, ІГОР, НАДІЯ ПОЧАЇВСЬКІ — кузени у Львові
та ближча і дальша родина, численні приятелі і знайомі в ЗСА, Канаді й Україні

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого незабутнього
ТАТА, БРАТА, ШВАҐРА, ВУЙКА

бл. п. адвоката

ЯРОСЛАВА ДОБРОВОЛЬСЬКОГО

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в п'ятницю, 13-го серпня 1993 року

в церкві св. Йосафата у Воррен, Миш., о год. 9-ій ранку;
в церкві св. Марії у Норт Порт, Фльорида, о год. 8:30 ранку;
в церкві св. НиКОЛАЯ, Філядельфія, Па., о год. 8:30 ранку.

Про молитви за спокій душі покійного в цей день просить

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою, що у Філядельфії, Па. 31-го липня 1993 року відійшов у вічність довголітній добродій Українського Спортового Осередку „Тризуб"

св. п.

Володимир Люличник

(нар. 1910 року у Львові)

ПОХОРОН відбувся в середу, 4-го серпня 1993 року з церкви Царя Христа у Філядельфії, Па.

Управа УСО „Тризуб"

В глибокому смутку повідомляємо родину, приятелів та знайомих, що в суботу, 7-го серпня 1993 р. на 70-му році життя, померла

наша найдорожча
МАМА І БАБЦЯ

бл. п.

МАРІЯ ПУЖИК

з дому СТЕФУРА

ПАНАХИДА у вівторок, 10-го серпня 1993 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми у Ню Йорку.

ПОХОРОН в середу, 11-го серпня 1993 р. о год. 9:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В невимовному жалю і смутку залишилися:

дочки —
ОЛЯ ДУБ з чоловіком ЗЕНОНОМ та дітьми: ГАЛЕЮ, ЛЮБОЮ І НЕСТОРОМ
ЗЕНОВІЯ МАДСЕН з чоловіком ДЖОРДЖОМ та дітьми: ЛАРИСОЮ, МАРІЙКОЮ, ЗІРКОЮ І МАТВІЄМ
сини —
БОГДАН з дружиною БОГДАНКОЮ та сином АЛЕКСАНДРОМ
ВОЛОДИМИР з дружиною ХРИСТИНОЮ та синами: МИХАЙЛОМ, ІВАСЕМ І АНДРІЙКОМ
СТЕФАН із дружиною ГАНЕЮ та синами: СТЕФАНОМ, ТАРАСОМ, МИХАЙЛОМ, БОГДАНОМ І АНДРІЙКОМ
ЯРОСЛАВ
сестри в Америці, Канаді й Україні
та ближча і дальша родина в Америці, Канаді й Україні

Управа і Адміністрація
Українського Музею в Ню Йорку
ділиться сумною вісткою
зі своїми членами та громадянством,
що в четвер, 5-го серпня 1993 р.
відійшов у вічність

сл. п.

ЗЕНОН ФЕЩАК

ДОВГОЛІТНІЙ І НЕЗАБУТНІЙ ЧЛЕН УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ.

Родині покійного складаємо глибоке співчуття.

У гантерській Полтаві

Вакаційні дні в українському Гантері не позбавлені чару. Не бракує розваг. Є весілля, відкриваються мистецькі виставки в мотелі „Ксеня" на Кобзярівці, у Гражді, що коло церкви, в оселях Людмили Морозової та подружжя Вижницьких. З успіхом проходять концерти в Українському Культурному Центрі.

А недавно ще й така подія збагатила собою перебування вакаційних гостей та мешканців Гантеру й околиці: 19-го липня численне товариство приятелів, друзів та поклонників мистецтва зібралося привітати маестра Людмилу Морозову з днем народження.

У той гарний день гостинна „кам'яна хата" Наталії Погребінської — учениці Л. Морозової, наповнилася китицями квітів, щирими словами привітань, добрими бажаннями достойній імениниці славному українському мистцеві, що ось вже стільки років живе та творить на своєму гантерському хуторі, який пані Людмила з любов'ю називає „моя маленька Полтава".

На порозі хати здивовану несподіванкою Людмилу Морозову зустріло гасло „Многая літа". А потім були тости за здоров'я та творчість, за довголіття.

У честь винуватця свята звучала музика віолі, а пані Людмила зворушено розмовляла з присутніми, обдаровувала вдячними словами й привітною усмішкою своїх поклонників.

На святі був присутній гість з Києва проф. Сергій Білокінь. Він, як і багато інших науковців, мистецтвознавців та мистців з України, не вперше відвідав мистецьку галерію та був учасником її вшанування у цей день. Людмила Морозова, відкриваючи свою цьогорічну мистецьку виставку в Гантері, започаткувала фонд відбудови Свято-Михайлівського собору в Києві. Серію картин — зображень Греції — вона вже передала у Київ, де в Бібліотеці діяспори у перші роковини незалежности України була відкрита їх виставка. А цього року в Україну помандрували картини з українською тематикою.

На Україну, в Київ, повертаються мистецькі скарби, повертаються туди, де їм належить бути, туди, де народився великий мистецький талант. І Україна також вітає свого славного мистця. Недавно до дня народження Людмили Морозової надійшло привітання з Міністерства культури України, від членів Української Академії Мистецтва та від Спілки художників України.

На щастя, на добро присутні подарували пані Людмилі квітку папороті зі своїми підписами на листівці Я. Гніздовського. А серед квітів для маестра була і червона рута — символ вічно живої у мистецтві краси.

На закінчення спомину про цю приємну зустріч — ось такий дружній переспів:

У гантерській „Полтаві"
Людмила там живе.
Що від її мистецтва
Проміння ясне б'є.

Сяють ті картини,
Мов сонце в білу днину.
Радіємо усі ми,
Що з нами вона є.

У день цей незабутній
Вітаємо її.
Хай завжди буде з нами
У дружній нашій сім'ї.

Співаєм „Многая літа",
Вітаєм серед квітів.
Бо вічним є мистецтво
У творчості її.

Соня Вовк

З'ЇЗД „УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ — ХРИСТОВІ" ВІДБУВСЯ У ЛЬВОВІ

Виглядає, що не знаємо ми нашої молоді. Часто звинувачуємо її в бездуховності, поганому вихованні, небажанні працювати та інших „смертних" гріхах, забуваючи, що вона — копія з нас, що ми її такою виховали. З'їзд „Українська молодь — Христові-93", який 2—4-го липня відбувся у Львові, зруйнував звиклі уяви про молодь, виявив безпідставність наших претензій до неї і засвідчив, що наші діти, на щастя, виявили набагато більшу духовність, ніж ми, старші, калічені-перекалічені московсько-большевицькими експериментами.

Але спочатку трохи історії. Цьогорічна акція „Українська молодь — Христові" присвячена 60-літньому ювілеєві молодіжного християнського руху, заснованого у свій час Митрополитом Андреєм Шептицьким.

Ідея проведення свята української католицької молоді виникла у 1932 році під час виступу Митрополита на одній з конференцій Марійської дружини, і коли святіший Отець Папа Пій XI проголосив 1933 рік Святим Роком, було остаточно вирішено провести перший з'їзд УМХ в Галичині.

Відкриття його відбулося в соборі святого Юра 6-го травня 1933 року, в день Юрія Переможця, а напередодні Митрополит Андрей Шептицький привітав молодь пастирським листом. Відбулася урочиста архиєрейська Літургія на площі Сокола Батька, по закінченні якої було проведено похід на Святоюрську гору з участю 80,000 учасників та святочну академію у Львівському оперному театрі.

Проведення свята УМХ заініціювало проведення подібних місцевих урочистостей по усій Галичині. Після заборони російсько-большевицькими окупантами в 1946 році Української Греко-Католицької Церкви, свята „Українська молодь — Христові" проводила на Заході українська діяспора.

На матірних землях УМХ на повний голос заявила про себе 1990 року, коли було скликано з'їзд під гаслом „Шукаймо Христа".

Гасло цьогорічного з'їзду — „Блаженні ті, що не бачили й увірували" є надзвичайно актуальним сьогодні. Ми мусимо подолати пустелі, залишені совєтською системою перш за все в наших душах, подолати з твердою впевненістю, що милосердний Бог благословив нашу незалежність, так як це зробили раніше інші народи. Важкий цей шлях і пройти його можна лишень з вірою, з прагненням утвердити себе в лоні рідної Церкви. З'їзд „Українська молодь — Христові-93" виконав функцію повернення молодої ґенерації до призабутих святинь. Проходив він під патронатом Греко-Католицької Церкви, але участь у ньому взяло багато молоді, вірних УАПЦ. Попри фінансові та численні інші проблеми з'їзд „УМХ-93" зібрав велику кількість учасників і вдався якнайкраще.

Розпочалося величезне духовне свято ввечорі 2-го липня, в п'ятницю, у Львівському оперному театрі вітанням гостей і учасників свята провідниками УГКЦ та прем'єрою вистави нової опери „Вірую", створеної композитором Юрієм Саєнком та поетом Богданом Стельмахом у співпраці з режисером театру „Мета" Григорієм Шумейком за мотивами Євангелія від Йоана. У спектаклі брали участь такі відомі фахівці: хормайстер Богдан Генгало з хором „Євшан" та балетмайстер Оксана Лань з чудовою балетною групою „Акверіяс". У головних ролях виступили Леся Бонковська і Юлія Левіна (Магдалина), Віктор Морозов, Олексій Скляренко та Сергій Агапов (Хома), Григорій Шумейко (Предтеча), Олег Лихач (євангелист Йоан), кобзар Василь Жданкін (Бог Отець, Христос та Ангел). Прем'єра стала небуденним явищем не лише з'їзду християнської молоді, а й мистецького життя Львова і заслуговує окремої рецензії. Скажу лише, що Україна має сьогодні в стилі God musik твір, що не поступається всесвітньовідомій рок-опері „Jesus Christ supep star" і це зовсім не перебільшення.

Того ж дня в Домініканському соборі відкрилася фотовиставка пластового фотографа Ярослава Коваля „Митрополит Андрей Шептицький і молодь"

Протягом наступного дня у всіх Львівських церквах священики сповідали молодь. Юнаки та дівчата неперервним потоком йшли та йшли до святих храмів, щоб звільнити душу і сумління від гріха, очиститися духовно, пізнати тайну Сповіді.

В 11-ій годині ранку у Дзеркальній залі Львівського університету відбувся екуменічний „Круглий стіл" представників молодіжних християнських рухів та конфесій, метою якого було визначення ролі молоді, що є в пошуках спільних християнських цінностей у вирішенні питань, які щоденно ставить життя.

Після вступного слова „Внутрішньоконфесійний та міжконфесійний діялог як необхідна умова розвитку Християнської Церкви", що його виголосив Борис Трояновський, і репрезентації учасників „Круглого столу", відбулося обговорення тем „Духовний стан сучасної молоді — спроба діягнози" та „Відповідь християнства на потреби молоді. Форми діяльности". Під час дискусії, часом доволі гострої, її учасники, серед них гості з Бельгії та Волині й Тернополя, висловили ряд цікавих думок, внесли конкретні пропозиції.

Головним рефреном „Круглого столу" стало ствердження, що екуменізм є питанням діялогу Бога з людиною, людини з людиною, розуміння Євангелія, віри, надії, любови, є проблемою розмаїтости і єдности, якнайкраще характеризує дух творчости і взаємної толеранції, який панував у дискусійному залі.

Поки молоді філософи дискутували, на майдані біля пам'ятника Тарасові Шевченкові демонстрували майстерність відомі хорові колективи: дитячий хор духовної музики церкви святого Онуфрія, хор дяківської регентської школи, хор „Осанна" Львівського музично-педагогічного училища.

У ніч з 3 на 4 липня з 9-ої години вечора до 5-ої ранку на пагорбі парку „Знесіння" відбулося духовно-мистецьке дійство, у якому взяли участь священики, ченці та популярні артисти, лавреати фестивалю „Червона рута" Марія Бурмака, Віктор Морозов, Андрій Панчишин, Леонід Репета, Тарас Чубай та гурти „Біокорд", „Клюб шанувальників чаю", „Кому вниз", „Мертвий півень", „Пам'ятка архітектури", „Плач Єремії", лавреати фестивалю „Оберіг" Таїсія Повалій та Іван Козаченко.

Співаки виступали на спеціяльно спорудженій сцені, над якою височів Хрест, а священики і ченці промовляли до молоді з розташованої нижче ще однієї сцени.

По закінченні програми, на світанку 4-го липня, артисти і глядачі, понад 20,000 осіб, разом проспівали „Вірую". Повірте, це звучало велично, тисячоголосий спів спонукав людей відкрити душі і піднести до Господа серця. Пізніше величним походом по пам'ятних місцях УГКЦ молодь вирушила до собору святого Юра, де о 7-ій годині ранку на площі глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Мирослав Іван кардинал Любачівський з єпископами відслужили Архиєрейську Літургію.

У неділю в рамках програми з'їзду „УМХ-93" відбулися концерти камерної оркестри „Нова ґенерація", камерного хору та оркестри „Кредо", вистави духовного театру „Воскресіння" („Юдіт" Гебеля та „Благовіщення Марії" Поля Клоделя) та театру „Мета" („Дорога молитви" Мішеля Кавста).

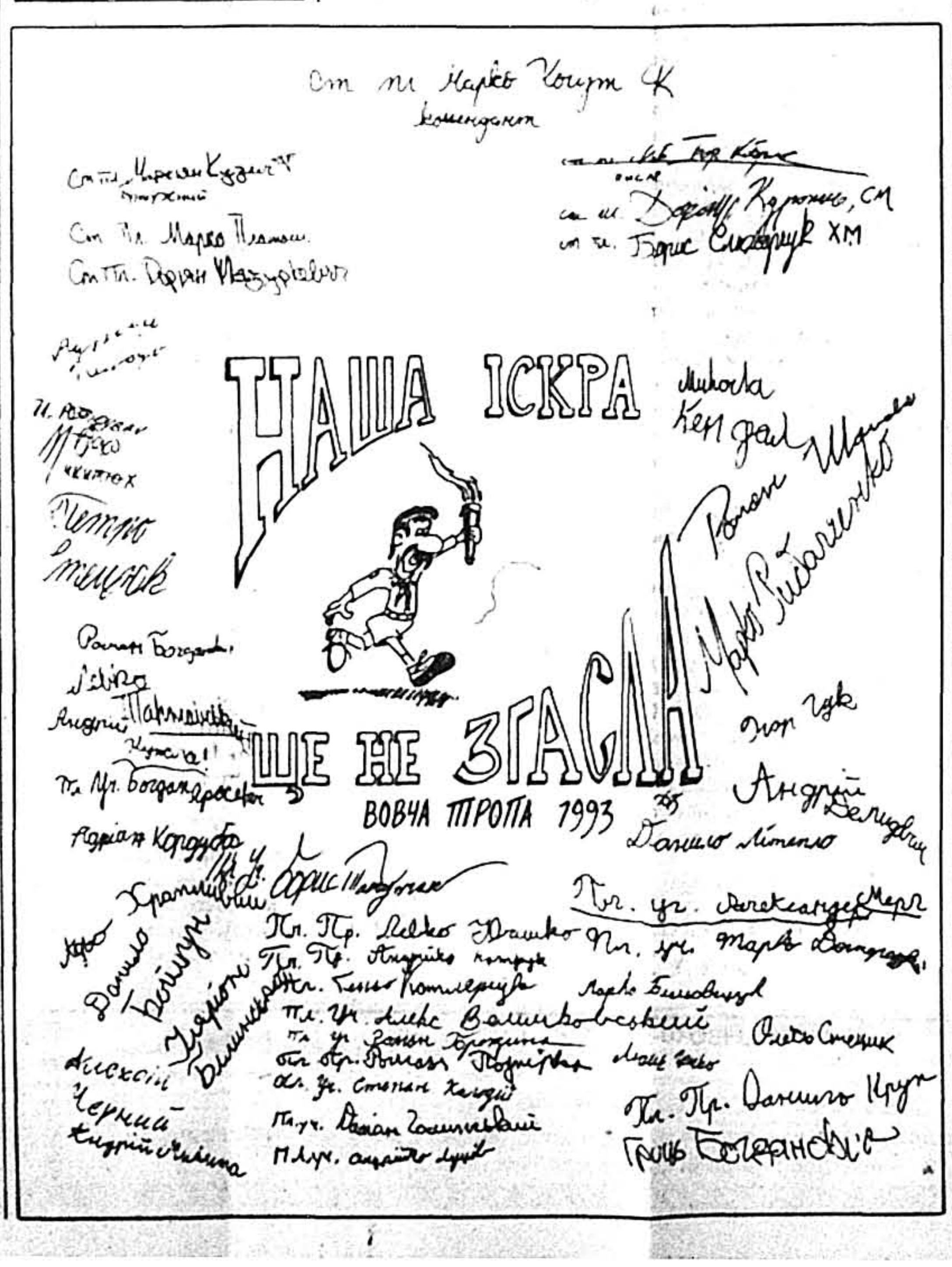
За час з'їзду не сталося жодних інцидентів та несподіванок, міліція в ті дні була практично без роботи. Чи це результат загального духовного піднесення, яке подіяло навіть на злочинців, чи просте співпадання, не знаю, але так було.

На закінчення необхідно відзначити тих, хто своєю працею долучився до практично бездоганного перебігу цього справжнього свята української християнської молоді. Це в першу чергу, голова організаційного комітету о. Йосиф Мілян, настоятель церкви святого Йосифа та голова комітету у справах молоді Львівської обласної державної адміністрації Ярослав Рибак, який у найстисліші терміни допоміг налагодити співпрацю організаційного комітету з державними установами, директор заходів з'їзду Роман Турій, невтомний організатор масових заходів Маркіян Іващишин, голова Студентського братства Львівської політехніки Тарас Ціж зі своїми численними колеґами, керівники організації УМХ Ігор Матушевський, Леся Кріп'якевич і Теодор Гудзяк, головний художник фестивалю Володимир Кауфман, керівник секретаріяту Мар'яна Гиба, яка займалася делеґаціями з України, та багато інших.

Перераховуючи тих, хто найбільше причинився до успіху з'їзду „УМХ-93", не можна не згадати його режисера Сергія Проскурню, який залишився в тіні. Він був організатором і режисером вільних фестивалів молоді „Вивих" і через них прийшов до серйозної духовної акції, якою є свято християнської молоді.

І ще один знаменний штрих. Тим, хто був у Львові, мабуть, запам'ятався похмурий сірий будинок, розмальований доволі безглуздими написами під час проведення фестивалю „Вивих-93". Тепер на його фасаді оту волаючу безглуздість перекреслював хрест, символ нового, намальований Володимиром Кауфманом. Вражаючий і переконливий символізм — йдемо від вульґарного й крикливого до духовного й чистого. Дай, Боже, так і далі!

Юрій Стефанівський
Львів

ТЕПЕР У МАНГЕТТЕНІ проходить конференція Асоціяції американських адвокатів, на якій впродовж двох днів — суботи і неділі, 8-го і 9-го серпня, була присутньою генеральний прокуратор ЗСА Дженет Ріно. Своєю щирою та прямою поведінкою здобула собі велику прихильність серед присутніх, а у своїх виступах вона зуміла піднести самопочуття гідности серед адвокатів, і в той самий час легко покритикувати тих адвокатів, яких життєвою ціллю є тільки їхні особисті справи. Вона підкреслила, що є горда зі свого членства в асоціяції, бо сьогоднішні адвокати творять багато добра для своєї країни.